

Міщук Є.В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку, оподаткування,
публічного управління та адміністрування
Криворізького національного університету

Mishchuk Ievgeniia
Kryvyi Rih National University

УРАХУВАННЯ ТРИВАЛОСТІ ЕТАПІВ ПРОЦЕДУРИ БАНКРУТСТВА ПІД ЧАС ОЦІНЮВАННЯ БЕЗПЕКИ ФІНАНСОВОЇ СПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

CONSIDERATION OF THE DURATION OF THE STAGES OF THE PROCEDURE OF THE BANKRUPTCY IN ASSESSING THE SAFETY OF THE FINANCIAL CONDITION OF THE ENTERPRISE

У статті узагальнено основні етапи процедури банкрутства згідно з Кодексом з процедур банкрутства щодо тривалості їх періодів. Систематизовано максимальні періоди, на яких можуть перебувати підприємства під час ініціювання справи про банкрутство, підготовчого етапу, етапу відкриття провадження у справі та розпорядження майном, а також ліквідаційної процедури. Визначено загальний максимально можливий період часу, протягом якого підприємство може перебувати в процедурі банкрутства. Обґрунтовано зв'язок між етапами процедури банкрутства підприємства та рівнями безпеки його фінансової спроможності. Запропоновано на основі прогнозування рівня безпеки фінансової спроможності на майбутній період визначити прогнозний час, упродовж якого підприємство може перейти до наступного етапу в процедурі банкрутства. Для оцінювання рівня безпеки фінансової спроможності, на відміну від оцінювання рівня інших складників економічної безпеки, запропоновано у знаменнику замість тривалості циклу в економіці враховувати граничний термін переломної події.

Ключові слова: банкрутство, безпека фінансової спроможності, процедури, ліквідація.

В статье обобщены основные этапы процедуры банкротства согласно Кодексу по процедурам банкротства касательно продолжительности их периодов. Систематизированы максимальные периоды, на которых могут находиться предприятия во время инициирования дела о банкротстве, подготовительного этапа, этапа открытия производства по делу и распоряжения имуществом, а также ликвидационной процедуры. Определен общий максимально возможный период времени, в течение которого предприятие может находиться в процедуре банкротства. Обоснована связь между этапами процедуры банкротства предприятия и уровнями безопасности его финансовой состоятельности. Предложено на основе прогнозирования уровня безопасности финансовой состоятельности на предстоящий период определить прогнозное время, в течение которого предприятие может перейти к следующему этапу в процедуре банкротства. Для оценивания уровня безопасности финансовой состоятельности, в отличие от оценивания уровня других составляющих экономической безопасности, предложено в знаменателе вместо продолжительности цикла в экономике учитывать предельный срок переломного события.

Ключевые слова: банкротство, безопасность финансовой состоятельности, процедуры, ликвидация.

The article summarizes the main stages of the bankruptcy procedure in accordance with the Code of Bankruptcy Procedures in terms of the duration of their periods. The maximum periods are systematized at which enterprises may be present during the initiation of a bankruptcy case, the preparatory stage, the commencement stage of the case and property disposition, and the liquidation procedure. The general maximum possible period of time during which the company may be in bankruptcy proceedings has been determined. The connection between the stages of the bankruptcy procedure of the enterprise and the security levels of its financial solvency is substantiated. It is proposed, based on forecasting the level of financial solvency for the upcoming period, to determine the forecast time during

which the company can proceed to the next stage in the bankruptcy procedure. To assess the level of security of financial consistency, as opposed to assessing the level of other components of economic security, it is proposed in the denominator of the corresponding indicator instead of the cycle time in the economy to take into account the deadline for the critical event.

Key words: bankruptcy, safety of financial solvency, procedures, liquidation.

Постановка проблеми. Час завжди перебуває в полі зору керівників підприємств. Його дефіцит здійснює суттєвий вплив не тільки на якість прийняття рішень, але й на загальний рівень економічного стану підприємства, зокрема рівень економічної безпеки. При цьому безпека фінансової спроможності є одним із найбільш чутливих складників економічної безпеки до нестачі часу. Особливо це проявляється під час провадження процедури банкрутства, тому оцінювання рівня безпеки фінансової спроможності має враховувати не тільки період часу до досягнення відповідним показником-індикатором заданого значення, але й тривалість перебування на тому чи іншому етапі процедури банкрутства. Зазначене дасть змогу обґрунтовано приймати рішення щодо недопущення переходу підприємства до наступного етапу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням діагностики банкрутства та оцінювання економічної безпеки присвячено чимало праць вітчизняних та зарубіжних науковців. Зокрема, вагомий внесок у розвиток методології оцінювання ймовірності банкрутства зробили Е. Альтман [1], Р. Таффлер [2], У. Бівер [3], О.О. Терещенко [4]. Поєднання оцінювання банкрутства та економічної безпеки висвітлено в роботах Г.Є. Крохичевої [5], Т.В. Момот [6] та інших науковців. Визнаючи значущість доробок учених, зазначаємо, що питання врахування тривалості окремих етапів процедури банкрутства в оцінюванні безпеки фінансової спроможності неповністю висвітлені в наукових джерелах.

Метою джерела є викладення методичних підходів до врахування тривалості етапів процедури банкрутства під час оцінювання безпеки фінансової спроможності підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. З 21 жовтня 2019 р. набуває чинності Кодекс з процедур банкрутства від 18 жовтня 2018 р. № 2597-VIII (далі – Кодекс) [7]. Отже, розглянемо питання тривалості окремих етапів під час провадження справи про банкрутство підприємства на підставі саме цього нормативно-правового акта. Згідно з Кодексом порушити справу про банкрутство може як кредитор, так і безпосередньо підприємство-боржник. Слід відзначити, що в Кодексі скасовано вимоги щодо наявності доказів безспірності боргу, його

величини, а також трьохмісячного терміну незадоволення вимог кредиторів (після встановлення для їх погашення строку).

Кредитору для ініціювання справи про банкрутство потрібно мати непогашені підприємством-боржником майнові зобов'язання, строк виконання яких настав [7]. Це означає те, що підставою у цьому разі може бути невелика сума зобов'язань, яку підприємство-боржник визнає (не заперечує), але сплатити не спроможне, а термін прострочення може складати навіть 1 день.

Підприємство-боржник не просто має право ініціювати справу про банкрутство, але й зобов'язане це зробити. Підставою цього є ситуація, за якої погашення зобов'язань перед одним або кількома кредиторами приведе до неможливості виконання грошових зобов'язань боржника в повному обсязі перед іншими його кредиторами (загроза неплатоспроможності), а також інші випадки, передбачені Кодексом. При цьому термін, упродовж якого підприємство-боржник зобов'язане звернутися до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі, становить 1 місяць. Зауважимо, що коли керівник підприємства-боржника допустив порушення зазначених вимог, то він несе солідарну відповідальність за незадоволення вимог кредиторів [7].

Отже, наочно періоди часу для ініціювання справи про банкрутство наведено на рис. 1.

Згідно зі ст. 35 Кодексу за відсутності підстав для відмови у прийнятті, залишення без руху або для повернення заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство господарський суд приймає заяву до розгляду, про що не пізніше 5 днів з дня її надходження постановляє ухвалу. Підготовче засідання суду проводиться не пізніше 14 днів з дня постановлення ухвали про прийняття заяви про відкриття провадження у справі, а за наявності поважних причин (наприклад, здійснення сплати грошових зобов'язань кредиторам) – не пізніше 20 днів [7]. Назвемо цей етап підготовчим.

Зауважимо, що, згідно зі ст. 39 Кодексу, «провадження у справі про банкрутство юридичної особи не підлягає зупиненню» [7].

Після дати проведення підготовчого засідання суду настає етап, який передбачає відкриття провадження у справі про банкрутство (ст. 39 Кодексу) (табл. 1).

Отже, назвемо цей етап попереднім і приймемо середнє максимально допустиме значення його тривалості на рівні 70 (90) днів.

Далі, на перший погляд, наступає етап процедури розпорядження майном підприємства-боржника. Однак, згідно з ч. 13 ст. 39 Кодексу, ця процедура вводиться одночасно з постановленням ухвали про відкриття провадження у справі про банкрутство, а ч. 2 ст. 44 зазначає, що вона повинна тривати не більше 170 календарних днів. Таким чином, виділений нами попередній етап та етап процедури розпорядження майном перші 70 (90) днів здійснюються паралельно, при цьому перший з указаних етапів закінчується раніше, ніж спливає максимально допустимий термін другого. Це означає, що їх доцільно об'єднати в один етап під загальною назвою «Відкриття провадження у справі про банкрутство та розпорядження майном» і встановити його максимально допустимий термін у 170 днів.

За результатами попереднього засідання господарський суд постановляє ухвалу, в якій зазначаються:

- дата проведення зборів кредиторів та комітету кредиторів;

- дата підсумкового засідання суду, на якому буде постановлено ухвалу про санацію боржника чи постанову про визнання боржника банкрутом і відкриття

ліквідаційної процедури, чи ухвалу про закриття провадження у справі про банкрутство, чи ухвалу про продовження строку процедури розпорядження майном та відкладення підсумкового засідання суду, яке має відбутися у строки, встановлені ч. 2 ст. 44 Кодексу [7] (таким максимально допустимим строком є 170 днів).

На підсумковому засіданні господарський суд ухвалює одне з таких судових рішень (ч. 3 ст. 49):

- ухвала про продовження строку процедури розпорядження майном у межах максимально допустимих строків, визначених Кодексом, до 170 днів (ст. 44);

- ухвала про введення процедури санації та затвердження плану санації у разі схвалення

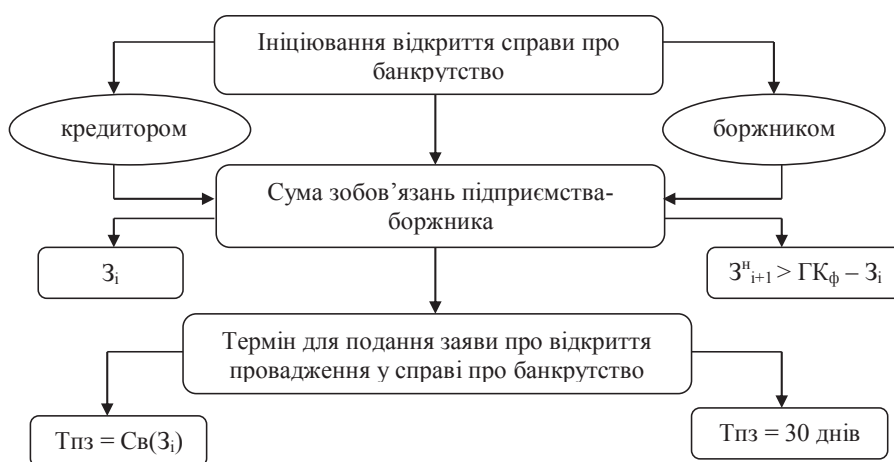

Рис. 1. Максимально допустимі терміни для етапу ініціювання відкриття справи про банкрутство

Позначення: Z_i – фактична сума зобов'язань підприємства-боржника перед i -м кредитором, яку буде погашено нині, грн.; Z_{i+1} – сума зобов'язань підприємства-боржника перед іншими кредиторами, яку необхідно сплатити, грн.; G_{Φ} – фактична сума грошових коштів, наявна у підприємстві, грн.; $T_{пз}$ – тривалість часу для подання заяви до господарського суду про провадження у справі про банкрутство, днів; $S_{в}(Z_i)$ – строк настання виконання зобов'язань, що відповідає укладеним договорам

Джерело: складено автором на основі джерела [7]

Таблиця 1

Максимально допустимі терміни процедури відкриття провадження у справі про банкрутство

Назва процедури	Максимальний термін, днів	Примітки
Подання розпорядником майна до господарського суду відомостей про результати розгляду вимог кредиторів	20	
Попереднє засідання суду	70	90 днів за великої кількості кредиторів
Проведення розпорядником майна інвентаризації майна боржника	60	90 днів за значного обсягу майна
Відкладення проведення підготовчого засідання суду на час, необхідний для оформлення допуску до державної таємниці арбітражному керуючому, якщо в заяві боржника про відкриття провадження у справі або відгуку боржника міститься інформація про провадження ним діяльності, пов'язаної з державною таємницею	30	Проведення підготовчого засідання відкладається

Джерело: складено автором на основі джерела [7]

плану санації боржника зборами кредиторів та погодження його забезпеченими кредиторами в порядку, встановленому Кодексом, терміном згідно з планом санації;

– постанова про визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури (згідно зі ст. 58, строк, протягом якого ліквідатор зобов'язаний здійснити ліквідацію, не може перевищувати 12 місяців (365 днів));

– ухвала про закриття провадження у справі про банкрутство.

Крім того, якщо зборами кредиторів упродовж 170 днів не прийнято жодного з передбачених ст. 49 рішень (зокрема, про схвалення плану санації та подання до господарського суду клопотання про введення процедури санації і затвердження плану санації або подання до господарського суду клопотання про визнання боржника банкрутом та відкриття ліквідаційної процедури), то господарський суд за наявності ознак банкрутства протягом 5 днів після закінчення процедури розпорядження майном боржника приймає постанову про визнання боржника банкрутом та відкриття ліквідаційної процедури.

При цьому в Законі України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» [8] були підстави, використання яких давало змогу підприємствам продовжувати (затягувати) перебування в процедурі банкрутства. Цими підставами були можливості касаційного оскарження апеляційних постанов на певні судові рішення. Однак у

Кодексі кількість таких судових рішень скоротилася вдвічі (табл. 2).

Важливим нововведенням у Кодексі також є ч. 5 ст. 9, в якій зазначено, що «оскарження судових рішень у процедурі банкрутства не зупиняє провадження у справі про банкрутство» [7].

Отже, узагальнено основні етапи процедури банкрутства та відповідні їм максимально допустимі терміни наведемо на рис. 2.

Таким чином, перехід від одного етапу до іншого в процедурі банкрутства відбувається через такі максимально можливі періоди часу (Т_{мм}): Т_{мм1} = Т_{пз} = 30 днів, Т_{мм2} = 19 (25 днів), Т_{мм3} = 175 днів; Т_{мм3.2.2} = 365 днів. Загальний максимально можливий період часу, протягом якого підприємство може перебувати в процедурі банкрутства (Т_{ммз}), складає 589 (595) днів.

Етапи процедури банкрутства підприємства пов'язані з рівнем його економічної безпеки загалом і безпеки фінансової спроможності зокрема.

– На першому етапі, коли відбувається ініціювання відкриття справи про банкрутство, рівень безпеки фінансової спроможності не може бути високим (а більш ймовірно – середнім) (не обов'язково рівень безпеки на цьому етапі буде нижче середнього, оскільки непогашення поточних зобов'язань протягом такого короткого періоду може свідчити більше про поганий фінансовий менеджмент, ніж про дійсну нестачу грошових коштів і підвищення ймовірності банкрутства).

Таблиця 2

Порівняння судових рішень, за результатами розгляду яких прийняті апеляційні постанови можуть підлягати касаційному оскарженню

Судові рішення, за результатами розгляду яких прийняті апеляційні постанови	Згідно із Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»	Згідно з Кодексом з процедур банкрутства
Ухвали про порушення (відкриття провадження) справи про банкрутство	+	+
Ухвали про визнання недійсними правочинів (договорів) боржника	+	–
Ухвали за результатами розгляду грошових вимог кредиторів	+	+
Ухвали про звільнення (усунення, припинення повноважень) арбітражного керуючого	+	–
Ухвали про перехід до наступної судової процедури	+	–
Ухвали про затвердження плану санації	+	–
Ухвали про закриття провадження у справі про банкрутство	+	+
Постанови про визнання боржника банкрутом та відкриття ліквідаційної процедури	+	+

Рис. 2. Максимально можливі терміни тривалості процедури банкрутства підприємства

Джерело: складено автором на основі джерела [7]

– Перехід підприємства до другого (підготовчого) етапу сигналізує про погіршення рівня безпеки фінансової спроможності до низького або мінімального.

– Під час переходу підприємства до третього етапу, що передбачає відкриття провадження у справі про банкрутство та розпорядження його майном, ще може бути збережений мінімальний рівень безпеки фінансової спроможності. Якщо це так, то, відповідно до п. 4 ст. 90 Кодексу, за відновлення платоспроможності боржника або погашення всіх вимог кредиторів згідно з реєстром вимог кредиторів господарський суд може закрити провадження у справі про банкрутство.

– Під час переходу до етапу 3.3, що передбачає визнання підприємства-боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури, можна констатувати відсутність безпеки фінансової спроможності, отже, економічну небезпеку.

На основі прогнозування рівня безпеки фінансової спроможності на майбутній період можна визначити прогнозний час, упродовж якого підприємство може перейти до наступного етапу в процедурі банкрутства. При цьому однією із задач керівництва підприємства є

вжиття заходів, спрямованих на недопущення переходу підприємства на наступний етап у процедурі банкрутства.

Під час оцінювання рівня безпеки фінансової спроможності слід урахувувати наявність переломної події, яка є індикатором певних дій, що виходять за межі звичайних, невиконання яких може привести до негативних наслідків. Такі переломні події притаманні різним складникам економічної безпеки. Наприклад, ними можуть бути невиконання певних ліцензійних умов, що приводить до анулювання ліцензії, яке унеможливить подальше функціонування підприємства. Зокрема, для екологічної безпеки такими подіями можуть бути невиконання обов'язкових заходів і невиконання програм, що приводить не стільки до сплати штрафів, скільки до позбавлення ліцензії. Однак на практиці підприємства рідко припускаються таких порушень. Будучи зацікавленими в подальшій роботі, вони намагаються швидко реагувати на такі події, усуваючи (або принаймні мінімізуючи) їх прояви.

Водночас для безпеки фінансової спроможності така переломна подія, як несплата за поточними зобов'язаннями, строк пога-

шення яких настав, може привести до різкого погіршення загального рівня економічної безпеки. При цьому події можуть розвиватись як сніжний ком: для зовнішніх стейкхолдерів інформація про порушення справи про банкрутство щодо їх контрагента слугуватиме індикатором його фінансової неспроможності, внаслідок чого вони можуть посилити (погіршивши для підприємства) умови договорів аж до розірвання ділових стосунків, що ще більше погіршить фінансово-економічний стан підприємства і, відповідно, рівень його економічної безпеки. При цьому, як було показано вище, максимально граничними термінами можуть бути 1 день для кредитора й 30 днів для боржника. Вважаємо, що хоча Кодекс передбачає цю можливість для кредиторів, проте навряд чи вони будуть нею користуватися в такі терміни. Отже, пропонуємо під час оцінювання безпеки фінансової спроможності як граничний термін застосовувати період часу тривалістю 30 днів.

На підставі вищевикладеного бачимо, що для оцінювання рівня безпеки фінансової спроможності, на відміну від оцінювання рівня інших складників економічної безпеки, доцільно скористатися формулою, в якій у знаменнику замість тривалості циклу в економіці записано граничний термін тривалістю 30 днів:

$$P_{\text{БФС}} = 1 - (T(Z) / T_{\text{пз}}), \quad (1)$$

де $P_{\text{БФС}}$ – рівень безпеки фінансової спроможності підприємства, частки од.; $T(Z)$ – оцінений період часу, протягом якого значення показника Z моделі прогнозування банкрутства (Альтмана, Спрингейта тощо залежно від дослідження) досягне заданого значення, днів; $T_{\text{пз}}$ – тривалість часу для подання заяви до господарського суду про провадження у справі про банкрутство, днів; $T_{\text{пз}} = 30$.

Крім того, якщо підприємство вже перебуває на певному етапі процедури банкрутства, то для визначення рівня безпеки фінансової спроможності як знаменник доцільно використати інші максимально можливі терміни,

а також урахувати період перебування на цьому етапі:

$$P_{\text{БФС}} = 1 - (T(Z) / (T_{\text{ммі}} - (P_{\text{п}} - P_{\text{пе}}))), \quad (2)$$

де $T_{\text{ммі}}$ – максимально можливий період і-го етапу процедури банкрутства, на якому перебуває підприємство в поточний момент, днів; $P_{\text{п}}$ – період, який відповідає початку дослідження (день); $P_{\text{пе}}$ – період, який відповідає початку етапу процедури банкрутства (день).

Водночас безпека фінансової спроможності є окремим складником у структурі економічної безпеки підприємства, розташованим на одному з нижчих рівнів у її ієрархії. Разом із безпекою достатності прибутку, на нашу думку, ці складники утворюють безпеку фінансово-економічних інтересів підприємства. При цьому для оцінювання безпеки достатності прибутку з використанням формули (1) у знаменнику доцільно використати, як було показано у наших попередніх дослідженнях [9], скориговану тривалість економічного циклу (зокрема, Кітчина).

Висновки з проведеного дослідження. Отже, кожний період часу, що використовується для оцінювання рівня складників економічної безпеки та її самої, має різні еталони (задані значення). Це виявляється в тому, що заданим значенням періоду часу для безпеки фінансової спроможності є 30 днів, тоді як для безпеки достатності прибутку це значення є набагато більшим і залежить від специфіки діяльності підприємства. Отже, тоді доцільним є приведення показників рівня окремих складників економічної безпеки до зіставленого вигляду. У зв'язку з цим напрямом наших подальших досліджень є розроблення методики зіставлення двох шкал оцінювання складників економічної безпеки (за величиною показника-індикатора та величиною періоду часу, необхідного для досягнення показником-індикатором заданого значення) задля коригування показника рівня і-го складника економічної безпеки на величини нестачі показника-індикатора та відповідного періоду часу.

Список використаних джерел:

1. Altman E.I. Financial Ratios, Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy. *Journal of Finance*. 1968. Vol. 23. No. 4. P. 589–609.
2. Agarwal V., Taffler R. Comparing the performance of market-based and accounting-based bankruptcy prediction models. *Journal of Banking and Finance*. 2008. № 32. P. 1541–1551.
3. Beaver W.H., McNichols M.F. Have Financial Statements Become Less Informative Evidence from the Ability of Financial Ratios to Predict Bankruptcy. 2005. 2 February. Jung-Wu Rhie. URL: <http://papers.ssrn.com>.
4. Терещенко О.О. Дискримінанта модель інтегральної оцінки фінансового стану підприємства. *Економіка України*. 2003. № 8. С. 38–45.
5. Крохичева Г.Е., Архипов Э.Л., Борщева Л.В., Топор Ю.А. Прогнозирование банкротства как элемент экономической безопасности. *Науковедение*. 2016. Т. 8. № 2. URL: <http://naukovedenie.ru/PDF/68EVN216.pdf>.

6. Фінансово-економічна безпека: стратегічна аналітика та аудиторський супровід : монографія / заг. ред. Т.В. Момот. Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2015. 340 с.
7. Кодекс з процедур банкрутства від 18 жовтня 2018 р. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>.
8. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України від 14 травня 1992 р. № 2344-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12#n127>.
9. Нусінов В.Я., Міщук Є.В. Методологічні засади оцінки багаторівневих показників (на прикладі економічної безпеки підприємства). *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економіка, управління та адміністрування*. 2019. № 3 (88). С. 17–23.

References:

1. Altman E.I. Financial Ratios, Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy. *Journal of Finance*. 1968. Vol. 23. No. 4. P. 589–609.
2. Agarwal V., Taffler R. Comparing the performance of market-based and accounting-based bankruptcy prediction models. *Journal of Banking and Finance*. 2008. № 32. P. 1541–1551.
3. Beaver W.H., McNichols M.F. Have Financial Statements Become Less Informative Evidence from the Ability of Financial Ratios to Predict Bankruptcy. 2005. 2 February. Jung-Wu Rhee. URL: <http://papers.ssrn.com>.
4. Tereshchenko O.O. Dyskryminanta model intehralnoi otsinky finansovoho stanu pidpriemstva. *Ekonomika Ukrainy*. 2003. № 8. S. 38–45.
5. Krohicheva G.E., Arhipov E.L., Borscheva L.V., Topor Yu.A. Prognozirovanie bankrotstva kak element ekonomicheskoy bezopasnosti. *Naukovedenie*. 2016. T. 8. № 2. URL: <http://naukovedenie.ru/PDF/68EVN216.pdf>.
6. Finansovo-ekonomichna bezpeka: stratehichna analityka ta audytorskyi suprovid : monohrafiia / zah. red. T.V. Momot. Kharkiv : KhNUMH im. O.M. Beketova, 2015. 340 s.
7. Kodeks z protsedur bankrutstva vid 18 zhovtnia 2018 r. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>.
8. Pro vidnovlennia platospromozhnosti borzhnyka abo vyznannia yoho bankrutom : Zakon Ukrainy vid 14 travnia 1992 r. № 2344-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12#n127>.
9. Nusinov V.Ia., Mishchuk Ye.V. Metodolohichni zasady otsinky bahatorivnevyykh pokaznykiv (na prykladi ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva). *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Serii: Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*. 2019. № 3 (88). S. 17–23.